GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad C

Onderwerp	Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS) Twente		
Portefeuillehouder	Malkis Jajan agendaletter (C)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	17 november 2026
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2600030861

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. kennis te nemen van de in het BO-MIRT bestuurlijk vastgestelde Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS) Twente, de bijbehorende reactienota en het BO-MIRT besluit;
2. de ROS Twente vast te stellen als bouwsteen voor een volgende actualisatie van de gemeentelijke omgevingsvisie van Enschede.

Inleiding en voorgeschiedenis

In 2023 stelden Almelo, Hengelo, Enschede en provincie Overijssel een ruimtelijk bod op voor de ontwikkeling van Twente richting 2050 (de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) Twente).
Op 7 november 2024 spraken Rijk en regio (het waterschap, de provincie en alle 14 Twentse gemeenten) in het Bestuurlijk overleg Leefomgeving (BOL) af gezamenlijk een integrale verstedelijkingsstrategie voor Twente op te stellen, de Ruimtelijke ontwikkelstrategie (ROS) Twente.
In 2025 is vervolgens het plan van aanpak voor de ROS Twente uitgewerkt. Daarbij is vanaf het begin voorzien dat gemeenteraden worden betrokken en dat de ROS Twente later als bouwsteen kan landen in (actualisatie van) gemeentelijke omgevingsvisies.
In april 2026 is een 90%-versie van de ROS Twente beschikbaar gekomen. Alle samenwerkingspartners hebben vervolgens de gelegenheid gekregen hierop bestuurlijke input te leveren. Voor de gemeenten is hiervoor een traject gevolgd waarbij de gemeenteraden wensen en bedenkingen konden meegeven.
Op 29 juni 2026 heeft de raad van Enschede besloten om geen wensen en bedenkingen in te dienen.
Document enschede - Raadsvoorstel: Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS) Twente: wensen en bedenkingen - iBabs Publieksportaal
Enkele Twentse gemeenten hebben dit wel gedaan. De antwoorden op de ontvangen reacties zijn vastgelegd in een reactienota. In de reactienota wordt kort aangegeven wat de reactie was en hoe hier in de definitieve ROS Twente mee is omgegaan. Dit heeft geleid tot verdere aanscherping en verduidelijking van de tekst, echter met behoud van de inhoudelijke koers van de ROS Twente.
Aandachtspunten die niet direct van toepassing zijn op de strategie worden meegenomen in en bij de verdere uitwerking via de uitvoeringsagenda. Dit geldt ook voor de door de raad ingediende motie “Kansenagenda voor Enschede n.a.v. ROS”.
Document enschede - Motie 15 BBE e.a. Kansenagenda voor Enschede n.a.v. ROS_aangenomen - iBabs Publieksportaal
In september en oktober 2026 is de eindversie bestuurlijk besproken en voorbereid voor het BO-MIRT.
Op 2 november 2026 is de ROS Twente in het BO MIRT bestuurlijk vastgesteld.
https://www.ruimtelijkeordening.nl/actueel/nieuws/2026/11/09/rijk-en-regio-zetten-samen-koers-uit-voor-groei-van-twente
De volgende stap is nu om met alle samenwerkingspartners een uitvoerings- en investeringsagenda ROS op te stellen.

Publieksvriendelijke samenvatting

Rijk en regio hebben de afgelopen jaren toegewerkt naar een gezamenlijk ruimtelijk toekomstperspectief voor Twente. Deze kreeg de naam Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente). De ambitie is een toekomstbestendig Twente waarin groei van wonen, economie en bereikbaarheid in samenhang wordt bezien met landschap, natuur, water, energie, klimaat en voorzieningen. De ROS Twente gaat nadrukkelijk over de gehele regio: steden, dorpen en landelijk gebied.

De definitieve ROS Twente is op 2 november 2026 vastgesteld in het BO-MIRT (Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport) bestuurlijk. Daarmee is een belangrijke stap gezet naar een gezamenlijke ruimtelijke koers van Rijk en regio voor Twente.
Met dit voorstel wordt de ROS Twente lokaal verankerd door deze vast te stellen als een bouwsteen voor een volgende actualisatie van de gemeentelijke omgevingsvisie van Enschede.
De volgende stap is nu om met alle samenwerkingspartners een uitvoerings- en investeringsagenda ROS op te stellen.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
De ROS Twente past bij onze eigen strategische opgaven. Omdat het een ruimtelijke visie is vooral bij Aantrekkelijk Enschede en Groen & duurzaam Enschede. Onder andere gegeven de talentopgave is ons doel om als stad een belangrijke bijdrage te leveren aan de ROS Twente ambitie door zelf te groeien richting de 200.000 inwoners in 2050. Dit door het toevoegen van 30.000 (van de 80.000 in Twente) woningen en minimaal 30.000 banen (van de 62.000 in Twente).

Met het vaststellen van de ROS Twente als bouwsteen voor (de actualisatie van) onze gemeentelijke omgevingsvisie:

- bevestigt Enschede de gezamenlijk ontwikkelde ruimtelijke koers voor Twente;
- krijgt de ROS Twente een herkenbare, richtinggevende positie in de verdere ontwikkeling en actualisering van het gemeentelijke omgevingsbeleid;
- wordt de samenhang versterkt tussen de regionale ruimtelijke ambities en de ruimtelijke keuzes die Enschede zelf maakt;
- is er een basis om samen met Rijk, provincie, waterschap en regiogemeenten verder te werken aan de uitvoeringsagenda en toekomstige investeringen.

De ROS Twente is daarbij richtinggevend. De formele keuzes over de doorwerking in gemeentelijk beleid en de inzet van gemeentelijke instrumenten vindt plaats binnen de daarvoor geldende gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Dit sluit aan bij de bedoeling dat partijen de ambities uit de ROS Twente vertalen naar het eigen beleidsinstrumentarium.

Argumenten
1.1. De ROS Twente biedt een gezamenlijk ruimtelijk toekomstperspectief voor Twente
Met de ROS werken Rijk en regio gezamenlijk aan een aantrekkelijk, economisch sterk en toekomstbestendig Twente. Ruimtelijke opgaven worden daarbij in onderlinge samenhang benaderd. De strategie beperkt zich niet tot de eigen stedelijke ontwikkeling, maar beschouwt steden, dorpen en het landelijk gebied als onderdelen van één samenhangende regionale ontwikkeling.

1.2 De ROS Twente versterkt de positie van Twente in landelijke programma's
Met een gezamenlijk gedragen ruimtelijke strategie positioneert Twente zich als één regio richting het Rijk. Dit versterkt de mogelijkheden om afspraken te maken over investeringen in woningbouw, economische ontwikkeling, bereikbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

1.3 De ROS Twente sluit aan bij de ruimtelijke ambities van Enschede
De ambities uit de ROS Twente sluiten aan bij de gewenste ontwikkeling van Enschede als centrumstad van het Twentse stedelijke netwerk en de regio. Doel is om als stad een belangrijke bijdrage te leveren aan de ROS Twente ambitie door zelf te groeien richting de 200.000 inwoners in 2050. Dit door het toevoegen van 30.000 woningen en minimaal 30.000 banen. Dit is en wordt onder andere verder uitgewerkt in de (samenhangende) trajecten Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE) en 'Grootschalige woningbouwlocatie Enschede Hengelo'.

1.2 De raad is betrokken geweest bij de totstandkoming van de definitieve ROS Twente
De 90%-versie van de ROS Twente is in het voorjaar van 2026 aan de samenwerkingspartners voorgelegd. Daarbij zijn de veertien Twentse gemeenteraden, de provinciale staten van Overijssel, het bestuur van het waterschap en het rijk in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen mee te geven. De reacties van de verschillende partners zijn vervolgens beoordeeld en waar passend verwerkt in de definitieve versie. In de reactienota is inzichtelijk gemaakt hoe met de reacties is omgegaan.
De door de raad op 29 juni 2026 aangenomen motie "Kansenagenda voor Enschede n.a.v. ROS" wordt meegenomen in en bij de verdere uitwerking via de uitvoeringsagenda.

2.1 Vaststelling als bouwsteen past bij de positie van de ROS Twente onder de Omgevingswet
De ROS Twente is zelf geen juridisch instrument in de zin van de Omgevingswet. Er wordt daarom onderscheid gemaakt tussen de gezamenlijke regionale strategie en de formele instrumenten van de afzonderlijke overheden.

Door de ROS Twente als bouwsteen vast te stellen, spreekt de gemeenteraad uit dat de regionale koers kaderstellend wordt betrokken bij de gemeentelijke beleidsontwikkeling, zonder de ROS Twente zelf de juridische status van een gemeentelijke omgevingsvisie te geven.

2.2 Hiermee wordt de regionale ruimtelijke koers verbonden met het gemeentelijk omgevingsbeleid
In de ROS Twente is opgenomen dat partijen zich inspannen om de ambities uit de strategie te vertalen naar hun eigen beleidsinstrumentarium. Waar aanpassing van bijvoorbeeld de gemeentelijke omgevingsvisie nodig is, vindt daarover vervolgens besluitvorming plaats volgens de daarvoor geldende procedures. Het vaststellen van de ROS Twente als bouwsteen markeert daarmee de overgang van gezamenlijke regionale strategie naar verdere gemeentelijke uitwerking.

2.3. De ROS Twente vormt de basis voor verdere samenwerking en uitvoering
De komende maanden werken we in gezamenlijkheid verder aan een uitvoerings- en investeringsagenda. Deze verdiept ruimtelijke opgaven en geeft inzicht in belangrijke randvoorwaarden en mogelijke investeringen, die nodig zijn om deze schaalsprong te realiseren. Deze gecombineerde uitvoerings- en investeringsagenda zal geen nieuwe investeringsafspraken tussen partners bevatten, maar betreft een eerste financiële doorvertaling van ambities. Parallel aan het opstellen van de uitvoerings- en investeringsagenda dimensioneren we de randvoorwaarden (o.a. beschikbaarheid van energie, water en voorzieningen) passend bij de afgesproken groei/aantallen en werken we dit met alle betrokken stakeholders verder uit.

Risico's
Het is op dit moment niet zeker dat alle 14 Twentse gemeenten de ROS Twente op dezelfde wijze vaststellen. Daarnaast betreft het een langjarige samenwerking. Wanneer tijdens deze periode gemeenten/partijen van de afgesproken koers afwijken kan dit in de toekomst mogelijk gevolgen hebben voor de afspraken tussen rijk en regio over de gezamenlijk te realiseren ruimtelijke opgaven en de daarvoor benodigde (nieuwe) investeringen.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
Aan het vaststellen van de ROS Twente als bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisie zijn op basis van de aangeleverde stukken geen afzonderlijke financiële besluiten gekoppeld. Eventuele financiële consequenties die voortvloeien uit toekomstige uitvoering van maatregelen, projecten of investeringen worden betrokken bij de daarvoor geëigende besluitvormings- en begrotingsmomenten.

Afweging en alternatieven
1.1 De ROS Twente is richtinggevend, maar niet juridisch bindend
De ROS Twente is geen juridisch instrument onder de Omgevingswet. Het betreft een bestuurlijke afspraak waarbij de deelnemende partijen zich inspannen om de gezamenlijke ambities te vertalen naar het eigen beleidsinstrumentarium. Het besluit om de ROS Twente als bouwsteen voor de (actualisaties van) gemeentelijke omgevingsvisie vast te stellen betekent daarom niet dat de gemeenteraad op voorhand alle afzonderlijke ruimtelijke keuzes uit de verdere uitwerking vastlegt. Wanneer voor de doorwerking aanpassing van gemeentelijk beleid of andere formele besluitvorming nodig is, wordt de raad daarbij betrokken overeenkomstig zijn bevoegdheden.

1.2 De verdere concretisering vindt plaats in het vervolg
De ROS Twente beschrijft de gezamenlijke ruimtelijke koers. Een deel van de verdere concretisering vindt plaats in de uitvoeringsagenda. Aandachtspunten die bij de eerdere consultatie niet rechtstreeks betrekking hadden op de strategische keuzes worden eveneens bij die verdere uitwerking betrokken. Dit geldt ook voor de aangenomen motie "Kansenagenda voor Enschede n.a.v. ROS".

Participatie
De ROS Twente is in lijn met ons beleid, daarom is er geen participatie gedaan / nodig.

Communicatie
N.v.t.

Vervolg
Na de bestuurlijke besluitvorming over de ROS Twente wordt gewerkt aan de verdere uitwerking. Er wordt daarbij toegewerkt naar een uitvoeringsagenda en uiteindelijk een investeringsagenda.

Bijlagen
Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente
Reactienota ROS
Tekst besluit MIRT d.d. 2 november 2026
Persbericht
Kamerbrief De verstedelijkingsstrategie Twente

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de Secretaris,	**de loco-Burgemeester,**
M.W. de Graaf	mr. Y.N. Teke-Bozkurt

GEMEENTE ENSCHEDE

SBFE-Cluster Strategie & Beleid Fysiek J.F.A. Ruiter

ENSCHEDE